

UMJETNIČKI MUZEJI U KATALONIJI: MUZEOGRAFIJA I DIDAKTIKA

VICTORIA LÓPEZ BENITO □ Sveučilište u Barceloni (Universitat de Barcelona)

Međutim, danas, na kraju prvog desetljeća 21. stoljeća umjetnički muzeji još uvijek ne nude posjetiteljima sredstva koja bi im omogućila da razotkriju značenja umjetničkih djela koja promatraju. Ovakva situacija nameće nekoliko pitanja: Koji su razlozi takve razlike u usporedbi s drugim muzejima?

Jedinstvenost umjetničkih muzeja

Trenutačno stanje muzeografije u umjetničkim muzejima specifično je u odnosu prema ostalim vrstama muzeja. Već desetljećima muzeji znanosti, povijesni muzeji ili drugi prostori u kojima se predstavlja baština posebnu pozornost usmjeravaju na sredstva posredovanja između posjetitelja i izložbenog diskursa kako bi navedenu baštinu učinili bližom i razumljivijom. Ta sredstva posredovanja mogu biti raznolika, počevši od multimedijских informacijskih pultova, preko interaktivnih modula pa sve do scenografskih sadržaja, tj. u većini muzeja je najuobičajenije pronaći ovakva didaktička sredstva posredovanja.

Međutim, danas, na kraju prvog desetljeća 21. stoljeća umjetnički muzeji još uvijek ne nude posjetiteljima sredstva koja bi im omogućila da razotkriju značenja umjetničkih djela koja promatraju. Ovakva situacija nameće nekoliko pitanja: Koji su razlozi takve razlike u usporedbi s drugim muzejima? Je li izostanak didaktičkih elemenata posredovanja u umjetničkim muzejima slobodna odluka onih koji njima upravljaju? I najvažnije, koji su razlozi tog unaprijed planiranog izostanka?

Oni koji se protive korištenju sredstava posredovanja u umjetničkim muzejima navode različite motive takvog stajališta. Razlozi su mnogi, a najvažniji je mišljenje da se umjetnost objašnjava sama po sebi. Nadalje, smatra se da didaktički sadržaji dodani izložbenom diskursu mogu utjecati na promatranje umjetničkog djela ili da su takvi sadržaji namijenjeni isključivo mlađoj publici te da bi ih elitistički svijet umjetnosti mogao smatrati pravcem prema kreiranju tematskog parka¹. Međutim svi navedeni razlozi koji su doveli do izostanka sredstava posredovanja nisu utemeljeni zato što nove muzeografije i njihovi sadržaji postižu da posjetitelj razumije, djeluje i "intelektualno suosjeća" s onim što muzej prezentira.

Interaktivna muzeografija i njezina primjena u umjetničkim muzejima

Među svim mogućnostima koje nudi jezik novih muzeografija, najučinkovitija je, s obzirom da sadržava najveći broj obrazaca, interaktivnost. U kontekstu muzeografije taj se pojam odnosi na način prezentacije baštine koji zahtijeva aktivno sudjelovanje posjetitelja i koji seže od

potrebne mentalne interaktivnosti do manualnih radnji².

Interaktivna muzeografija se materijalizira putem sredstava koja nazivamo interaktivni moduli. Pomoću njih, kad je riječ o umjetničkim muzejima, mogu se izrađivati raznoliki muzeološki sadržaji koji pridonose otkrivanju značenja nekoga umjetničkog djela.

Spomenuto otkrivanje značenja može se postići uz pomoć informativnih podataka kao što su ime autora, tehnika i datum nastanka djela. Ipak tek otkrivanjem značenja formalnih obilježja nekog djela, kao i onih povezanih s osjećajima i dojmovima koji nastaju kada ga promatramo, u najvećoj mjeri pridonosi razumijevanju pojedinoga umjetničkog djela. Uzimajući u obzir sve navedeno, s obzirom na sadržaje koji se mogu obrađivati u interaktivnoj muzeografiji, u umjetničkim muzejima otkrivanje značenja može biti informativno, formalno i emocionalno.

Ako je riječ o interaktivnim informativnim sadržajima osnovni je cilj ponuditi informacije. Zbog te odrednice stupanj interaktivnosti je nizak zato što je prijenos informacija jednosmjernan. Informacija je "na raspolaganju" posjetiteljima muzeja koji joj jednostavno pristupaju kako bi dobili podatke koji im mogu pomoći da saznaju nešto više o navedenom djelu, djelima ili autorima. Drugim riječima ova vrsta interaktivnosti omogućuje posjetitelju da sazna više podataka o djelu, ali ne i da ga razumije jer nedostaju interaktivni sadržaji s interpretacijom potrebnom da bi se olakšalo potpuno razumijevanje nekoga umjetničkog djela.

Međutim, kako bi se neko umjetničko djelo u potpunosti razumjelo, potrebno je protumačiti i značenje njegovih formalnih obilježja. Bilo koje umjetničko djelo, npr. neko srednjovjekovno majstorsko djelo, barokna skulptura ili kubističko platno može se sastaviti ili rastaviti na različite formalne elemente kao što su svjetlost, boja, pokret, proučavanje proporcija, kompoziciju ili perspektivu.

Iako je proučavanje umjetničkih formi i njihovih promjena kroz povijest, kao i prirode i sadržaja tih promjena zadaća povjesničara umjetnosti, a ne posjetitelja muzeja to ne znači da posjetitelji trebaju biti lišeni poznavanja tih činjenica. Stoga se trebaju osmisliti interaktivni sadržaji koji interpretiraju i otkrivaju umjetničke forme kako bi posjetitelj shvatio, na primjer, važnost perspektive u

1 O razlozima izostanka interaktivne muzeografije u umjetničkim muzejima vrlo je zanimljiv članak: Ester Prats: *Los interactivos en los museos. Del museo de ciencia al museo del arte* (Interaktivni sadržaji u muzejima. Od muzeja znanosti do umjetničkim muzeja) objavljen u: *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia* (Didaktika društvenih znanosti, geografije i povijesti), n° 39, 2004., str. 84.-94. Riječ je o inovativnom doprinosu ovoj temi.

2 Definiciju interaktivne muzeografije iznosi Joan Santacana u svom članku *Bases para una museografía didáctica en los museos del arte* (Osnove didaktičke muzeografije u umjetničkim muzejima) u časopisu *Enseñanza de las Ciencias Sociales* (Podučavanje društvenih znanosti), 2006., 5., str. 125-133.

renesansi, značenje svjetlosti u baroku ili kako su se impresionisti koristili bojom. Tako će posjetitelj napraviti korak naprijed prema razumijevanju djela.

Na posljednjoj razini razumijevanja nekoga umjetničkog djela nalazi se užitek koji proizlazi iz promatranja i kontemplacije. Na toj se razini isprepleću različiti čimbenici od kojih su mnogi povezani s osjećajima koje u nama izaziva umjetničko djelo. Zašto nam se neka slika, fotografija ili skulptura sviđa ili ne sviđa? U nekim će slučajevima odgovor biti povezan s tehnikom ili formalnim obilježjima samog djela, s njegovim sadržajem ili idejama koje u njemu prepoznamo, ali u mnogim slučajevima nećemo imati jasan ili "racionalan" odgovor. U tom je slučaju odgovor povezan s osjećajima, dojmovima ili emocijama koje umjetnost u nama pobuđuje.

Svijet emocija jedna je od najvažnijih točaka koje treba uzeti u obzir kada se želi interpretirati i otkriti značenje umjetnosti zbog toga što je on povezan s emocionalnom inteligencijom. Zbog toga interaktivna muzeografija treba stvoriti sadržaje koji će u promatraču nekog djela aktivirati, poticati i osloboditi sve ono što je povezano s emocionalnim i osjetilnim doživljajima što ih pobuđuje neko umjetničko djelo.

Muzeografija u najpoznatijim katalonskim umjetničkim muzejima

Unatoč tome što je muzejska ponuda u cijeloj Kataloniji obilna, upravo glavni grad te pokrajine, Barcelona, nudi najzanimljiviji izbor kad je riječ o muzejima, posebice o umjetničkim muzejima. U Barceloni djeluje pet velikih prostora koji su glavni predstavnici muzeografije vezane uz umjetnost ove pokrajine.

Na prvom mjestu tu je MNAC, muzej utemeljen početkom 20. stoljeća u trenutku kulturne obnove pokrenute katalonskim nacionalizmom tog vremena. Začetke ovog muzeja moguće je pronaći u nastojanjima obnove i očuvanja baštine u Kataloniji koje je započelo u drugoj polovici 19. stoljeća te doseglo vrhunac 1934. godine samim otvaranjem muzeja. Osnovu zbirke toga muzeja čine srednjovjekovne zidne slike s cijelog teritorija piri-nejskog poluotoka što je čini nedvojbeno najvažnijom europskom zbirkom takve vrste.

Muzej također posjeduje i vrijedan fundus srednjovjekovnih skulptura, među kojima se ističu Kristova raspela i okrunjene Djevice Marije na kojima su primijenjeni estetski kanoni uobičajeni u Europi između 11. i 13. stoljeća. Konačno, muzej ima i impresivnu zbirku sakralnih slika (na dasci) koje potječu iz brojnih radionica katalonskih gradova, kao i s ostatka španjolskog područja.

Te se zbirke nalaze u zgradi Nacionalne palače na Montjuicu, pompoznom zdanju eklektičke arhitekture koja je bila sastavni dio svjetske izložbe 1929. godine. Iako je zgrada veličanstvena, svojedobno je bila mišljena kao velika, no kratkotrajna scenografija i nitko tada nije mogao ni zamisliti da će jednog dana postati muzej. Odluka lokalnih vlasti da se zdanje pretvori u

sjedište nacionalnog muzeja umjetnosti potaknulo je jedno od najvećih ulaganja u katalonsku muzeografiju u diskutabilnom pokušaju da se spasi ova estetska 'papirmaše' zgrada. Projekt je od samoga početka financiran ogromnim ulaganjem i instalirana muzeografija trebala je opremom biti adekvatna, no ona nije u skladu s današnjim kriterijima. Riječ je o pasivnoj muzeografiji u kojoj praktično uopće nema sredstava posredovanja i kojoj stoga razumljivo nedostaje bilo koji pokušaj estetske, povijesne ili simboličke interpretacije osim što se na malim legendama nalaze oskudne informacije vezane uz muzejsku dokumentaciju.

Ukratko, muzeografija dizajnirana krajem 20. st. sljedi iste one koncepte korištene i početkom tog stoljeća. Unatoč uložnim naporima muzej koji sadržava najbolju europsku zbirku srednjovjekovne umjetnosti nije uspio ostvariti moderne elemente posredovanja.³

U suprotnosti s tom statičnom i zastarjelom opremom Nacionalnog muzeja umjetnosti Katalonije nalazi se Zaklada Miró (katalonski: Fundaci6n Mir6), autentična točka katalonske muzeografije na području umjetnosti. Ostavština slikara Joana Mir6a, jednoga od najistaknutijih predstavnika nadrealizma, čuva se u zanimljivoj zgradi koja je djelo arhitekta J.L. Sert⁴ i koja je od početka mišljena upravo za smještaj te zbirke. Posjet muzeju Zaklade Mir6 nikoga ne ostavlja ravnodušnim jer je muzej zamišljen kao kulturni centar umjetnosti koji se neprestano razvija. Predvodnik je novih koncepata kao što su umjetnost putem dječjeg kazališta, programa namijenjenih svim profilima publike i koje provodi s velikom fleksibilnošću.

Trenutačno je muzej Zaklade Mir6 u procesu obnove, što će rezultirati dodavanjem novih sadržaja didaktičkog posredovanja. Tako će Zaklada Mir6 sljedećih mjeseci ponuditi posjetiteljima i PDA sustav (tj. dlanovnik) za obilazak stalnog postava. Ovi će uređaji posjetitelju pružiti daleko veće mogućnosti u procesu otkrivanja značenja umjetničkog djela koje posjetitelj promatra⁵.

Napustimo li uzvisinu Montjuicu na kojoj se nalaze ta dva muzeja, u staroj ćemo gradskoj jezgri pronaći druga dva velika umjetnička muzeja: Muzej Picasso, te muzej MACBA. Prvi sadržava najvažniju zbirku Picassovih djela u svijetu i, kao svaki drugi veliki muzej, pokazao je tijekom svog postojanja tendenciju opiranja inovacijama. Muzej se nalazi u kompleksu što ga čini pet srednjovjekovnih palača smještenih pokraj najvažnije ulice staroga dijela grada, ulice Montcada, gdje su živjeli plemeniša i trgovci⁶. Taj je muzej nezaobilazna destinacija tisućama turista u godini koji se ne mogu odreći užitka što ga donosi šetnja srednjovjekovnim gradom i ulazak u unutrašnjost palača ispunjenih Picassovim bojama. Međutim, činjenica da Muzej ima vjernu publiku dovela je do toga da je Picassov muzej jedan od najstatičnijih glede muzeografije u cijeloj Kataloniji. Desetljećima se uprava Muzeja opirala uvođenju pa i najmanjih sredstva posredovanja osim inventarnog broja ili naslova djela. Para-

Iako je proučavanje umjetničkih formi i njihovih promjena kroz povijest, kao i prirode i sadržaja tih promjena zadaća povjesničara umjetnosti, a ne posjetitelja muzeja to ne znači da posjetitelji trebaju biti lišeni poznavanja tih činjenica. Stoga se trebaju osmisliti interaktivni sadržaji koji interpretiraju i otkrivaju umjetničke forme kako bi posjetitelj shvatio, na primjer, važnost perspektive u renesansi, značenje svjetlosti u baroku ili kako su se impresionisti koristili bojom.

3 Jedini su elementi didaktičkog posredovanja audio vodiči za samostalni obilazak stalnog postava i pisane informacije koje se mogu pronaći na ulazu u dvorane, kao i pokraj najvažnijih djela unutar postava.

4 Josep Lluís Sert (1902 - 1983) bio je jedan od najznačajnijih arhitekata moderne arhitekture u Španjolskoj. Bio je član i osnivač GATEPAC-a (Skupina španjolskih umjetnika i inženjera za napredak suvremene arhitekture). S obzirom na to da je bio progan od 1940-ih nastavljao djelovati i razvijati svoju profesionalnu karijeru u SAD-u.

5 Primjena PDA uređaja, odnosno dlanovnika u umjetničkim muzejima upotrebljava se već neko vrijeme kao npr. u slučaju Tate Modern muzeja u kojemu se rabe za tzv. multimedijски obilazak.

Više: www.tate.org.uk/modern/multimediatour/default.html (Pristupljeno 20. travnja 2010.)

6 Ustvari Picassov muzej danas zauzima veći dio pročelja ulice Montcada koji odgovara nekadašnjim palačama Aguilara, Bar6 de Castellet, Meca, Casa Mauri i Finestres.

sl. 1. Modernistička zgrada u kojoj se nalazi sjedište Zaklade Tàpies, nedavno ponovno otvoreno za javnost.

doksalno je da su djela jednog od najinovativnijih slikara u povijesti izložena u jednom od najstatičnijih muzeja u cijeloj Španjolskoj, glede same muzeografije. Donedavno posjetitelj nije mogao očekivati da će ući u interakciju s Picassovom umjetnošću. Situacija se počela polako mijenjati posljednjih godina sramežljivim uvođenjem audiovizualnih sredstava u izložbeni diskurs. Najinovativniji element, kad je riječ o sredstvima didaktičkog posredovanja u Muzeju Picasso odnosi se na on-line didaktičke sadržaje. Putem mrežne stranice Muzeja moguće je pristupiti različitim igricama čiji je cilj upoznati i vizualno prepoznati Picassova djela.⁷

Također u staroj četvrti, ali na drugom kraju, uzdiže se bijela zgrada koja je u snažnom kontrastu sa skromnom

čtvrta Raval, u četvrti koja je nekoć bila periferija, a danas je samo središte grada. Riječ je o Muzeju suvremene umjetnosti u Barceloni (MACBA). Počeci toga muzeja bili su burni. Unatoč pokušajima da se stvori stalni postav određene kvalitete, odlučeno je da se sagradi zgrada koja će sama po sebi biti umjetničko djelo. Richard Meier, arhitekt koji ju je dizajnirao, nije mogao raspolagati dosljednim muzeološkim projektom te stoga nije ni mogao znati koja će zbirka biti izložena u samom Muzeju. Danas muzejski izložbeni repertoar nije ništa značajniji od bilo kojeg drugog muzeja suvremene umjetnosti. Unatoč naporima za dinamiziranjem i pretvaranjem u svojevrzni katalonski Pompidou činjenica jest da se, uz iznimku neospornih kvalitete zgrade, ne ubraja među najbolje europske muzeje suvremene umjetnosti.

⁷ Mrežna stranica Muzeja Picasso nalazi se na: <http://www.museupicasso.bcn.es/>

Kad je riječ o muzeografiji, njeguje se pristup potpuno pasivnog posjetitelja s obzirom na to da se ne nudi nijedno sredstvo posredovanja osim brošura s informacijama o pojedinim izloženim djelima. Zanimljivo je kako muzeji čiji izložbeni sadržaji odgovaraju suvremenim avangardnim umjetničkim tendencijama mogu provoditi muzeografiju koja potpuno zaostaje za "muzeografskom avangardom".

Konačno, u novijim dijelovima modernističkoga grada unutar veličanstvene zgrade industrijske arhitekture koje je djelo Domènech i Montanera, jednog od autora katalonskog modernizma, nalazi se muzej Zaklade Tàpies. Zgrada je nekoć bila sjedište izdavačke kuće Montaner i Simon smještena u prvom dijelu tada nove četvrti u Barceloni (tj. L'Eixample) koja je odražavala industrijsku tipologiju i tehnologiju kombinirajući željezo i opeku u urbanom središtu grada. Ta je drevna izdavačka kuća 1990. godine postala sjedište muzeja Zaklade Tàpies. Riječ je o najvažnijem prostoru vezanom uz umjetnička djela Antoni Tàpiesa koji je nedavno ponovno otvoren za javnost nakon nekoliko godina rada na preuređenju i proširenju. Međutim, ako je riječ o muzeografiji, ne primjećuju se promjene ili značajne inovacije koje imaju veze s posredovanjem umjetničkog djela. Potrebno je posjetiti internetsku stranicu Muzeja kako bi se pronašli inovativni elementi koji pridonose boljem razumijevanju Tàpiesovih djela tijekom posjete Muzeju. Sasvim konkretno, riječ je o audio zapisima koje posjetitelj može skinuti s interneta na svoj MP3 uređaj i poslušati ga *in situ* - ispred zgrade ili ispred pojedinog djela toga španjolskog apstraktnog umjetnika⁸.

Razumije se da umjetnički muzeji u Barceloni nisu iscrpljeni navođenjem samo ovih pet muzeja, te ovdje svakako vrijedi spomenuti kao krajnje relevantne primjere još i nedavno obnovljeni muzej Zaklade Godia, muzej Marés, zbirku Thyssen ili Centar umjetnosti Santa Mónica. Međutim svi ti muzeji, uz rijetke iznimke, dijele zajednička obilježja kada govorimo o njihovoj muzeografiji: izostanak snažnih sredstava posredovanja, skromne didaktičke usluge, muzeografski konzervativizam i ujedno elitistički pristup izložbama koji ih udaljava od širih slojeva stanovništva. Iako takvi, oni i dalje ostaju važni čimbenici potrošnje u kulturnom turizmu. Zanimljivo je stoga primijetiti da se avangardne tendencije suvremene umjetnosti ovog, u raznim oblicima prilično dinamičnog grada ne nalaze u muzejima već više na grafitima po gradskim četvrtima, na postajama podzemne željeznice, u uličnoj umjetnosti i na mrežnim stranicama.

Moguća muzeografija umjetničkih muzeja u katalonskom kontekstu

U doba *Photoshopa* i virtualne stvarnosti kada je tehnički moguće promijeniti boje neke slike, modificirati njezine obrise, promijeniti položaj predmeta, kreirati simetrije ili ih poništiti, pretvoriti jednobojne slike u višebojne, izračunati obujam stvarnosti, stilski dotjerati ili izobličiti likove itd. i, općenito uzevši, manipulirati bilo kojom vrstom

sl.2. Interaktivna igra s djelima Pabla Picassa kojoj je moguće pristupiti putem mrežne stranice Muzeja Picasso.

'ikone' naši umjetnički muzeji, uz neke rijetke iznimke, zaobilaze takva rješenja kada je u pitanju razvoj njihove muzeografije. Osobe koje upravljaju tim muzejima i dalje smatraju da je izloženo umjetničko djelo nešto sveto što se ne može mijenjati, premda bi te promjene mogle utjecati na to da ih šira javnost daleko bolje razumije.

Osim toga, kada je već u virtualnom prostoru moguće promijeniti plošne dvodimenzionalne slike u trodimenzionalne i kada zahvaljujući proširenoj stvarnosti možemo prodrijeti u unutrašnjost neke skulpture ili platna, muzeji vizualnih umjetnosti i dalje nastoje objašnjavati umjetnost u samo dvije dimenzije.

Dok se na području suvremene restauracije primjenjuju razno razne vrste novih tehnika, kao što su npr. radijacijske, kako bi se otkrili pigmenti koji otkrivaju skrivene slike ili kako bi se s platna ili skulptura očistili neželjeni slojevi boje, naši umjetnički muzeji i dalje ne primjenjuju najnovije muzeografske tehnike u prezentaciji svojih sadržaja.

Konačno, kada je na području animacije danas tako jednostavno statične slike promijeniti u pokretne koje omogućuju da protagonisti razgovaraju, viču, ispituju ili se žale, i kada je u kinematografiji moguće rekonstruirati interijere prostora koje su oslikali Vermeer, Rembrandt ili Klimt, velikim umjetničkim muzejima i dalje su strane audiovizualne tehnike koje se primjenjuju u muzeografiji drugih muzejskih institucija.

Zašto bi i s kojim razlogom uporaba ovih i ostalih interaktivnih tehnologija u umjetničkim muzejima bila korisna? Očito je da bi se u ovim muzejima korisnici mogli naći ispred djela naslikanih u renesansi prateći apsolutne simetrične osi i usporediti ih sa slikama na kojima takve simetrije nema. Cilj takve vježbe nije ništa drugo nego da korisnik shvati kako je u razdoblju talijanske rane renesanse simetrija bila apsolutno nužna. Na sličan bi se način moglo pristupiti modelima gdje su perspektive i točke nestanka izmijenjene i koje na taj način mijenjaju i konačnu sliku. Time bi se jednostavno uvidjela funkcija i složenost perspektive u renesansnom umjetničkom djelu.

Kada bi, pak interaktivni moduli baroknih slika omogućavali promjenu i izmjenu svjetlosti, korisnicima bi bilo zanimljivo uvidjeti koliko je proučavanje svjetlosti bilo

⁸ Više podataka o zbirci Muzeja Zaklade Tàpies može se vidjeti na mrežnoj stranici: www.fundaciotapies.org/site/spip.php?rubrique3

Zamislimo također situaciju kada bi posjetitelji nekog umjetničkog muzeja uz pomoć interaktivnih modula mogli fizički ući u onirički svijet nadrealizma, u Dalijeve satove ili u glačalo s čavlima Mana Raya - tada bi naš svjestan i racionalan um lakše dokučio ova djela.

važno u razdoblju kao što je barok. Kada bi postojala mogućnost da umjetnički muzeji razviju interaktivne module koji bi razotkrili teoriju boje u impresionizmu gdje bi posjetitelji mogli obojiti u crno ono što su impresionisti obojili u bijelo postalo bi im jasnije zašto su impresionističke slike lišene svjetlosti i bistrine.

Bilo bi također iznimno zanimljivo kada bi se uz pomoć interaktivnosti primijenjene na umjetnost razotkrile 'tajne' prvih avangardnih pokreta na taj način da se omogući korisnicima da manipuliraju bojom fovizma ili da neku sliku rastave kako bi je sastavili kao kubističku. Na taj način dotični umjetnički izrazi ne bi bili strani našem viđenju stvarnosti i posjetitelj nekog umjetničkog muzeja mogao bi shvatiti vrijednost boje kada se oslobodi konvencionalizma ili razbiti perspektivu kako bi uvidio tisuću načina na koje se može promatrati pojedinačna slika.

Zamislimo također situaciju kada bi posjetitelji nekog umjetničkog muzeja uz pomoć interaktivnih modula mogli fizički ući u onirički svijet nadrealizma, u Dalijeve satove ili u glačalo s čavlima Mana Raya - tada bi naš svjestan i racionalan um lakše dokučio ova djela.

Sve te alternative predstavljaju nove mogućnosti za muzeografiju primjenjivu na umjetnost. Međutim u umjetničkim muzejima, i to ne samo u onima u Barceloni već i u većini drugih, zastupljenost navedenih muzeografskih sadržaja jednaka je nuli.

U umjetničkim muzejima dosta se radi na osmišljavanju više ili manje zanimljivih obrazovnih programa za (mlade) posjetitelje, ali se slabo vodi briga o ostalim profilima posjetitelja - odraslima i osobama s posebnim potrebama⁹.

Međutim, za razliku od onoga što se zbivalo posljednjih desetljeća u drugim muzejima (muzejima znanosti, prirodoslovnim ili povijesnim muzejima), u umjetničkim muzejima još se uvijek ne otvara prostor za muzeografske sadržaje putem kojih bi posjetitelj shvatio umjetnost i uživao u njoj.

Nove muzeografije, a posebice interaktivna muzeografija sa svim sadržajima koje nudi, morale bi stoga postati samorazumljivi sastavni dio tih muzeja.

Osim toga, u Kataloniji, a posebice ovdje mislimo na Barcelonu, umjetnički muzeji trebali bi postati predvodnici suvremene avangardne muzeografije.

LITERATURA

1. Calaf, Roser. *Didáctica del patrimonio: Epistemología, metodología y estudio de casos*, Gijón, Trea, 2008.
2. Hernández, F. Xavier. *Museología y Didáctica. Consideraciones epistemológicas*. U: *Iber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, n 15, Enero, 1998. Str. 31-37.
3. Prats, Ester. *Los interactivos en los museos. Del museo de ciencia al museo de arte*; U: *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, n 39, Enero, 2004. Str. 84-94.
4. Santacana, Joan. *Bases para una museografía didáctica en los museos del arte*; U: *Enseñanza de las Ciencias Sociales*, 5, 2006. Str. 125-133.

⁹ Muzeji u Barceloni imaju obrazovne programe zavidne kvalitete, posebno ako govorimo o Zakladi Miró i Nacionalnom muzeju umjetnosti Katalonije, čiji se program dostupnosti ističe kao jedan od najistaknutijih u Španjolskoj.

5. Santacana, Joan y Hernández Cardona, Francesc Xavier. *Museología Crítica*, Gijón, Trea, 2006.

VICTORIA LÓPEZ BENITO diplomirala je povijest umjetnosti na Sveučilištu u Valladolidu. Trenutačno je članica istraživačke skupine DIDPATRI Sveučilišta u Barceloni gdje se bavi istraživanjima na području muzeografije primijenjive na umjetničke muzeje.

Sa španjolskoga prevela: Ivana Zeljković

ART MUSEUMS IN CATALONIA: MUSEOGRAPHY AND EDUCATION

Currently, the contents of modern museographies, particularly of interactive museography, are a component part of most museums and spaces where the heritage is on display, such as science, history or natural history museums. But this is not the case with art museums. These museums are one of a kind with respect to their museography. In spite of the many contents offered by the multiple versions of the new museography, that of the art museum is still, in most cases, of an academic and traditional orientation, and it is wanting in educational elements capable of making the language of art more familiar and explicable.

There are diverse reasons for the lack of interactive or other contents in this kind of museum. Still, all of them are a reflection of the elitist concept of art and museum, as against the democratic character that prevails today in the world of culture, in museums as well. Today's museums look at the visitor as active subject who wants to be emotionally connected, to be surprised, to work with what the museum offers. The best formula for the achievement of this aim is the use of interactive museography. Hence the language of interactivity should also be present in art museums.

In this article, particular attention is devoted to the museography of the most important Catalonian cultural features, taking the most important museums of Barcelona as examples. This review of the museography applied to art starts with the National Museum of the Art of Catalonia, one of the most important museums in Barcelona by reason of the collections it possesses, but which should expand its educational contents. A second important museum in Barcelona is the Fundación Miró, which is one of the most advanced museum institutions with respect to its museographic conception. Also in the forefront is the Picasso Museum, which has an academic character, within which, however, today it is possible to observe changes that are heading towards an innovative museography open to new trends. The Museum of Contemporary Arts, MACBA, reflects the lack of harmony between avant-garde art initiatives and traditional museography, in which elements of educational media are in short supply. Finally, there is consideration of the Fundación Tapies museum, recently reopened to the public; its museography does reflect certain innovations that enable it to draw a new public.

This article then describes the current state of art museography in Barcelona and at the same time lists the possibilities it might have in the future, the near future, we would hope.